

схвалення батьків, викладачів, отримання диплому, комунікативні мотиви (обмін інформацією між людьми для досягнення взаєморозуміння, з метою взаємодії) [2]. Наш власний досвід навчання підтверджує результати цього дослідження, який є актуальними також для інших напрямів професійної підготовки.

Підвищення рівня навчальної та навчально-професійної мотивації студентів можливо через удосконалення освітнього процесу шляхом впровадження нових, сучасних методів та форм навчання.

Список використаних інформаційних джерел

1. Андрійчук Т. Мотивація навчальної діяльності студентів. Природничі та гуманітарні науки [Електронний ресурс] / Андрійчук Т. // Актуальні питання : матеріали III Всеукр. студ. наук.-техн. конф. – С. 365. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/11549/2/Conf_2010v1_Andriichuk_T-Motyvatyia_navchalnoi_dialnosti_365.pdf. – Назва з екрана.
2. Бондар Л. В. Особливості мотивації навчальної діяльності студентів – майбутніх практичних психологів / Бондар Л. В. // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія. – № 10 (2017). – С. 20–23. DOI: 10.18372/2411-264X.10.12459.
3. Професійно-навчальна мотивація студентів. Лабораторія психологічної служби ТНЕУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tneu.edu.ua/student-life/laboratory-psychological-services/recommendations-and-tips/9998-profesiino-navchalna-motyvaciaia-studentiv.html>. – Назва з екрана.

ПСИХОЛОГІЯ СТЕРЕОТИПІВ І УПЕРЕДЖЕНЬ

Є. І. Попова, студентка спеціальності Менеджмент, група МЕН 6-11

І. С. Тодорова, науковий керівник, к. психол. н., доцент, доцент кафедри педагогіки та суспільних наук

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

На даний момент існує безліч стереотипів та упереджень. На нашу думку, їх можна ототожнити з певними «окулярами», що заважають людині вільно дивитися на світ та сприймати його. Саме ці «окуляри стереотипів та упереджень» блокують власний погляд людини на дійсність.

Для наших подальших роздумів ми будемо використовувати та спиратися на визначення слова «стереотип», що вперше було введено в обіг відомим американським журналістом Волтером Ліппманом у 1922 р. у книзі «Громадська думка», де він визначає стереотип як спрощене, заздалегідь прийняте уявлення, що не впливає з власного досвіду людини. Він виникає на основі опосередкованого сприйняття об'єкта: «Нам говорять про світ до того, як ми пізнаємо його на власному досвіді». Стереотипи, за твердженням В. Ліппмана, спочатку виникають спонтанно, у силу «неминучої потреби в економії уваги». Зазвичай саме вони сприяють формуванню традицій і звичок, суспільного відношення та ставлення до всього, що відбувається довкола нас [2].

Існує багато стереотипів різного типу: расові, гендерні, політичні, релігійні. Кожна країна має свої стереотипи, але незалежно від країни їх походження та виду, стереотипи формують фундамент так званої «піраміди насильства». Ця піраміда базується на стереотипах та упередженнях, що формують нетерпимість і переростають у дискримінацію. Виходить дуже тісний взаємозв'язок. Тому стереотипи мають великий вплив і несуть за собою серйозні наслідки.

Силу стереотипу наочно продемонстрував відомий експеримент, проведений у кінці 1960-х рр. Джейн Елліот, шкільною вчителькою зі штату Айова (Gilmartin, 1987). Налякана широким поширенням расизму, яке призвело до вбивства Мартіна Лютера Кінга, Елліот принесла до школи книгу, написану нібито одним видатним ученим. Вона розповіла своїм дев'ятирічним учням, що відповідно до результатів дослідження, проведеного автором книги, блакитноокі люди кращі за карооких. Коли її кароокі учні стали почуватися ніяково, вона заявила, що саме такої поведінки вона від них і чекала. Учителька наказала кожній дитині носити до кінця дня спеціальний ярлик із зазначенням належності до породи або блакитнооких, або карооких людей [1].

Протягом дня зміни в поведінці дітей стали абсолютно очевидні. Блакитноокі стали отримувати більш високі оцінки, ніж отримували раніше. Водночас кароокі стали навчатися набагато гірше й отримувати нижчі оцінки, ніж тиждень тому. Крім того, блакитноокі учні почали демонструвати зневажливе ставлення до «нижчих» карооких.

Однак на наступний день Елліот пояснила дітям, що припустилася помилки – насправді дослідження показало, що «вищими» є кароокі діти. Вона швидко виявила, що і шкільні успіхи, і поведінка двох груп знову змінилися. Учителька оголосила про допустимість оцінки людини на основі кольору очей, але вона не наказала дітям принижувати представників «нижчої» групи; їхній інстинкт до такої поведінки, швидше за все, був природженим.

Можливо, одна з причин стійкості стереотипів полягає в тому, що іноді ми бачимо підтвердження їх обґрунтованості в повсякденному житті. Так звана «загроза стереотипу» виникає тоді, коли людина сильно налякана можливістю підтвердження свого негативного стереотипу. Стереотипи можуть діяти на нас на рівні підсвідомості і породжувати певні рефлекси, що інколи виражаються несвідомо [2]. Наприклад, бачачи людину ромської національної меншини, деякі підсвідомо починають притримувати гаманець, сумку, кишеню та відводять погляд у бік, тримаючи відстані (расовий стереотип), бо ця реакція закладена у більшості з дитинства.

У висновку дослідження повернемося до початкового прикладу «окулярів стереотипів та упереджень». Нам комфортно сприймати світ через них, ми відчуваємо захищеність і меншу емоційну та інтелектуальну напругу, але, знявши їх та виходячи з зони комфорту, формуємо власний світогляд. Потрібно пам'ятати про те, що стереотипне ставлення може породити упередження і дискримінацію. Взагалі існування стереотипів немов передбачає і подальше їх спростування. І чим міцніший міф, убитий у підсвідомість мас, тим дивнішою виявляється його «неспроможність» передбачати вчинки та реакції конкретної особи.

Список використаних інформаційних джерел

1. Роллс Д. Женщины не умеют парковаться, а мужчины – парковаться! Психология стереотипов / Роллс Д. – Москва : Питер, 2011. – 256 с.
2. Липпман У. Общественное мнение / Липпман У.; пер. з англ. Т. В. Барчуновой. – Москва, 2004. – 384 с.